

Institut výzkumu a vzdělávání v oblasti digitálních technologií
a kyberbezpečnosti
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

ČEŠTÍ ŽÁCI V ONLINE SVĚTĚ

Čeští žáci v online světě (výzkumná zpráva)

Institut výzkumu a vzdělávání v oblasti digitálních technologií a kyberbezpečnosti
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci © 2025-2026

Autoři: Kamil Kopecký, René Szotkowski, Dominik Voráč, Pavla Dobešová, Jana Kvintová

V2.0

Realizováno v rámci programu Safer Internet Center CZ

Obsah

1. Úvodní slovo	4
2. Hlavní zjištění (stručně)	5
3. Metodika výzkumu	6
4. Výsledky	9
4.1 Využívání sociálních sítí a online komunikačních nástrojů	9
4.2 Digitální stopa českých žáků	11
4.3 Online seznamování	12
4.4 Intimní komunikace dětí na internetu	14
4.5 Online agrese	16
4.6 Prevence rizikového chování v online prostředí	19
4.7 Čeští žáci a používání AI chatbotů	22
4.8 Čeští žáci a eHealth	23
4.9 Opatření DSA a čeští žáci	24
4.10 Další zjištění	25
5. Citace	26
6. O pracovišti	27
7. Výzkumný tým	28

1. ÚVODNÍ SLOVO

Digitální technologie a online prostředí dnes zásadně formují životy dětí a dospívajících. Internet, sociální sítě a moderní komunikační nástroje poskytují mladé generaci obrovské množství příležitostí pro učení, zábavu i sociální kontakt, ale současně přinášejí i řadu rizik a výzev. Kybershikana, nevhodný či vyloženě závadný obsah, rizikové seznamování či zneužití osobních dat představují reálné hrozby, kterým mladí lidé často čelí bez dostatečných znalostí a podpory.

Výzkum **Čeští žáci v online světě 2025**, realizovaný týmem Institutu pro výzkum a vzdělávání v oblasti digitálních technologií a kyberbezpečnosti Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ve spolupráci se společností CZ.NIC v rámci programu Safer Internet, si klade za cíl zmapovat zkušenosti českých dětí a dospívajících s online prostředím v celé jeho šíři. Kvantitativní výzkum s kvalitativními prvky, jehož výsledky zde prezentujeme, se zaměřuje nejen na způsoby využívání sociálních sítí, komunikačních platforem a digitálních technologií, ale také na zkušenosti dětí s rizikovým chováním, vnímání vlastní bezpečí, podporu ze strany školy a rodiny či nové fenomény spojené s umělou inteligencí (např. komunikace žáků s chatboty či využívání tzv. mHealth aplikací).

Data získaná od žáků z různých regionů ČR představují cenný zdroj informací pro odborníky z oblasti pedagogiky, psychologie, sociální práce i tvůrce preventivních programů. Věříme, že tato zpráva přispěje k hlubšímu porozumění tomu, jak děti a dospívající žijí ve světě digitálních technologií, a pomůže při hledání cest k jejich bezpečnějšímu a zodpovědnějšímu využívání.

2. HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ (STRUČNĚ)

Sociální sítě

- Přes 95 % žáků používá YouTube, 90 % Instagram a 72 % TikTok.
- Denně tráví čas hlavně na Instagramu a TikToku. Přes 98 % dětí mladších 13 let má alespoň jeden účet na určité sociální platformě, a porušují tak pravidla pro minimální věk.

Digitální stopa

- 80 % žáků sdílí své jméno a příjmení, 51 % fotografii obličeje, třetina i telefonní číslo.

Online seznamování

- Téměř 18 % dětí by šlo na schůzku s internetovým známým.
- 65 % dětí by se před schůzkou svěřilo rodičům

Intimní komunikace (sexting)

- Přes 18 % dětí poslalo svou intimní fotografii.
- Nejčastěji kvůli vztahu, flirtu nebo zábavě.

Online agrese

- 58 % zažilo nadávky či urážky, 34 % šíření ponižujících fotografií.
- Nově se objevuje zneužívání AI k tvorbě intimních fotek (7 %).
- Častějšími oběťmi verbální agrese jsou dívky, překvapivě se více šíří intimní fotky chlapců než dívek (a to i v rámci vytvoření intimní fotografie pomocí AI).

Prevence

- 62 % žáků absolvovalo besedu o rizicích internetu, 43 % výuku se svým učitelem zaměřenou na prevenci rizikového chování na internetu.
- 44 % žáků ve věku 13 až 14 let nemá doma žádné časové omezení používání technologií.
- Dominantním zdrojem informací o sexu a pornografii je pro žáky internet.

AI chatboti

- 34 % si chatbota vyzkoušelo, 13 % s ním komunikuje pravidelně. Nejčastěji uváděli ChatGPT.

3. METODIKA VÝZKUMU

A. Základní charakteristika výzkumu

Výzkum je svou povahou kvantitativní, realizovaný prostřednictvím dotazníkového šetření.

B. Metoda sběru dat

Jako metoda sběru dat byl zvolen elektronický dotazník vytvořený v systému Google Forms. Výzkumný nástroj byl rozdělen do 7 základních částí, které pokrývaly širokou škálu témat souvisejících s online životem žáků, jejich zkušenostmi a názory:

1. **Základní údaje o respondentech** – tato část zjišťovala demografické informace (pohlaví, věk, typ školy, kraj) a také subjektivní vnímání vztahů s vrstevníky, rodinou a učiteli či psychickou pohodu respondentů.
2. **Využívání sociálních sítí a komunikačních nástrojů** – mapovala používané sociální sítě, komunikační platformy, znalosti pravidel a ochrany soukromí, schopnost nahlásit závadný obsah a zveřejňování osobních údajů.
3. **Seznamování na internetu** – zaměřovala se na zkušenosti s online seznamováním, ověřováním identity lidí, osobními schůzkami s online známými a žádostmi o citlivé informace či obsah.
4. **Intimní komunikace na internetu (sexting)** – sledovala rozšířenost sdílení intimních zpráv, fotografií a videí, důvody jejich posílání a případné negativní následky, jako je zneužití nebo vydírání.
5. **Obtěžování a ubližování na internetu (kyberšikana)** – tato část se věnovala různým formám kyberšikany, četnosti výskytu, místům, kde k nim dochází, a strategiím řešení problémů.
6. **Prevence nevhodného chování** – zjišťovala, jaké vzdělávací programy a akce zaměřené na rizika internetu respondenti absolvovali a kdo jim poskytl první informace o tématech, jako je sex či pornografie.
7. **Využívání umělé inteligence (AI)** – zaměřovala se na zkušenosti s AI chatboty, postoje ke komunikaci s umělou inteligencí, případné negativní zkušenosti a používání AI aplikací pro zdraví a životní styl.

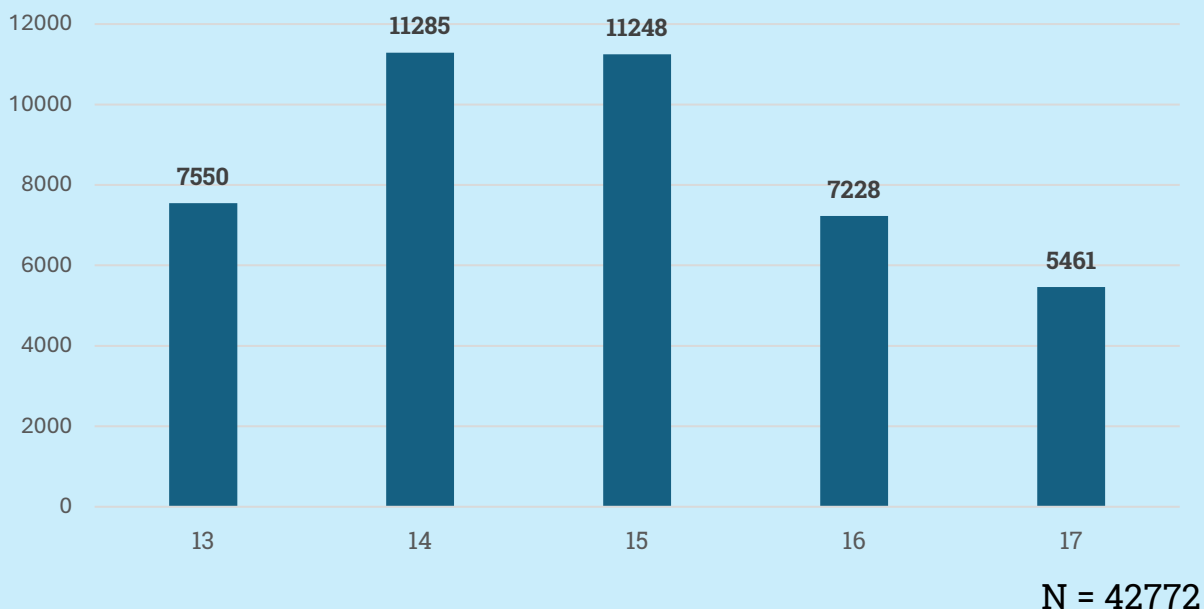

C. Výzkumná procedura

Sběr dat probíhal od 1. dubna 2025 do 15. května 2025, distribuce dotazníku probíhala pomocí řízeného oslovování základních a středních škol elektronickou cestou (e-mail) prostřednictvím systému Researcher 2.0. Osloveni byli především učitelé a ředitelé škol, kteří dotazník distribuovali mezi své žáky.

D. Výzkumný soubor (charakteristika respondentů)

Do výzkumu se zapojilo 53119 respondentů z celé České republiky. **Pokud není uvedeno jinak, data jsou prezentována na základě respondentů, kterým bylo v době vyplňování 13 až 17 let.** Toto věkové kritérium splňovalo 42 772 respondentů. 52,2 % souboru tvořily dívky (n = 22 319) a 47,8 % chlapci (n = 20 453). Modus tohoto souboru dle věku je 14 let, průměrný věk souboru je přibližně 14,8 let. Reprezentativnost souboru byla ověřena vůči datům ČSÚ pro školní rok 24/25 z pohledu pohlaví, typu školy a regionálního rozložení v krajích.

Graf 1. Věková struktura výzkumného souboru

Zastoupeny byly všechny kraje České republiky, nejvíce respondentů pocházelo z Jihomoravského, Středočeského a Moravskoslezského kraje. Vzhledem k rozsahu výzkumného souboru jde o největší výzkum zaměřený na rizikové chování dětí v České republice.

66,4 % souboru byla tvořena žáky základních škol, 6,7 % tvořili žáci víceletých gymnázií, 15,5 % respondentů pocházela ze středních odborných škol s maturitou, 6,2 ze středních odborných škol bez maturity a respondenti čtyřletých gymnázií tvořili 3,9 % souboru.

E. Limity

Anonymní online dotazníky představují užitečný nástroj pro rychlý sběr velkého množství dat, zvláště u citlivých témat, ale mají i významné limity. Odpovědi žáků mohou být zkreslené vlivem sociálně žádoucího chování, nedostatečné sebereflexe či paměťových zkreslení a liší se podle toho, jak jednotlivci otázky chápou. Výsledky navíc ovlivňuje momentální nálada, obavy z prozrazení identity i rozdílná digitální gramotnost. Online dotazníky tak odrážejí spíše subjektivní percepci žáků než jejich skutečné chování, a proto je vhodné jejich výstupy interpretovat opatrně a doplňovat je dalšími metodami, například rozhovory, pozorováním či analýzou digitálních stop. To je však problém víceméně všech výzkumných šetření tohoto typu.

F. Etika výzkumu

Výzkum byl posouzen a schválen Etickým panelem Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

Metodologická poznámka

V textu používáme pro snadnější identifikaci kódy položek, které se skládají z písmene (sekce dotazníku) a čísla (pořadí otázky), tj. např. B1 je 1. otázka sekce B.

4. VÝSLEDKY

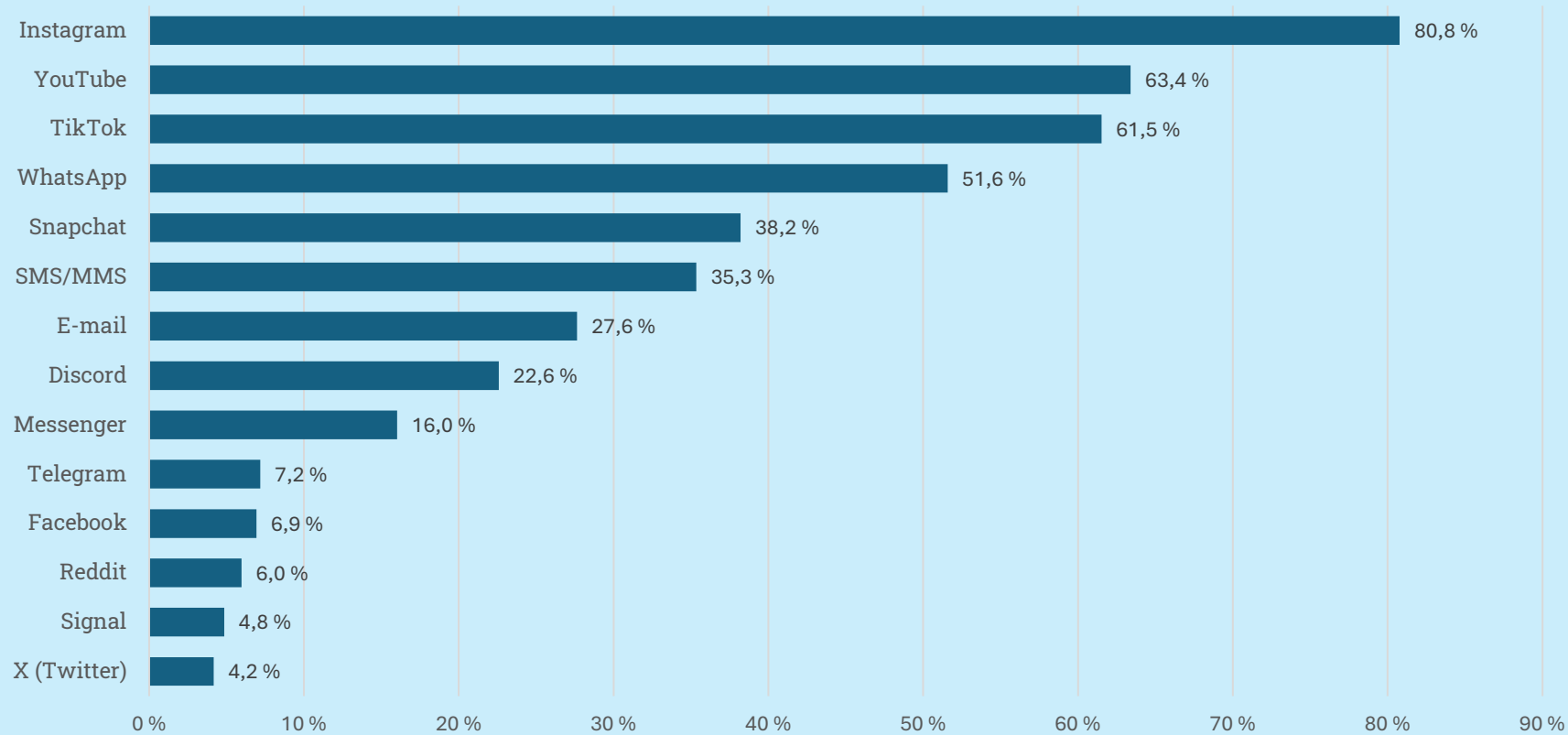
4.1 Využívání sociálních sítí a online komunikačních nástrojů

V našem výzkumu jsme sledovali, jaké sociální sítě a které online komunikační nástroje čeští žáci aktivně využívají. Zároveň nás zajímalo, jaká je frekvence využívání daného nástroje, tj. zda žáci tuto platformu využívají pravidelně, nebo jen občas. Pokud bychom se zaměřili na to, kterou sociální síť používá většina českých žáků, pak by dominantní platformou byl především **YouTube** (využívá jej 95,6 % žáků), následovaný **Instagramem** (90,5 %) a **Tik Tokem** (72,1 %).

Pokud se však zaměříme na pravidelné používání dané online platformy (odpovědi „pořád“ nebo „často“), je **dominantní Instagram**, který pravidelně využívá 80,8 % dětí, následovaný YouTube (63,4 % žáků) a TikTokem (61,5 %),

K oblíbeným komunikačním nástrojům českých žáků patří také WhatsApp (pravidelně 51,6 % dětí) Messenger (16 %) a Discord (22,6 %) jen okrajově pak žáci využívají komunikační aplikace Telegram či Signal. Detaily naleznete v grafu na další straně.

N = 42772

Graf 2. Které sociální sítě a další komunikační nástroje používají čeští žáci pravidelně

Při používání sociálních sítí je také třeba počítat s tím, že pro založení vlastního účtu na sociální síti v ČR musí dle uživatel dosahovat věku 15, přičemž drtivá většina žáků ZŠ do této kategorie nespadá. Zajímalo nás tedy, jak velký podíl respondentů mladších 13 let má účty na sociálních sítích (či online komunikačních nástrojích).

Jak jsme předpokládali, **naprostá většina respondentů má účty na sociálních sítích, přestože nesplňují minimální věkové limity**. U Whatsappu je to například téměř 96 % dětí mladších 15 let, u TikToku je to 59,5 % dětí a u Snapchatu 52,5 %. Celkově 98,8 % dětí pod 13 let má účet alespoň u jedné z platforem, u kterých porušují věkový limit (n = 2658).

4.2 Digitální stopa českých žáků

K velmi důležitým tématům současnosti patří také tzv. digitální stopa, zjednodušeně vše, co za sebou v online prostředí zanecháváme – ať již vědomě či nevědomě. Proto nás také zajímalo, které osobní údaje žáci v online prostředí sdílí.

K běžně sdíleným osobním údajům, které o sobě čeští žáci v online prostředí sdílejí, patří jméno a příjmení (80,4 %), fotografie obličeje (50,9 %), kontaktní e-mail (45 %) či telefonní číslo (30,9 %).

Pozitivním zjištěním je, že většina žáků na internetu nesdílí vysoce citlivé údaje, ke kterým patří rodné číslo, číslo kreditní/platební karty či hesla.

8 z 10

Sdílí veřejně své jméno a příjmení.

5 z 10

Sdílí veřejně fotografii svého obličeje.

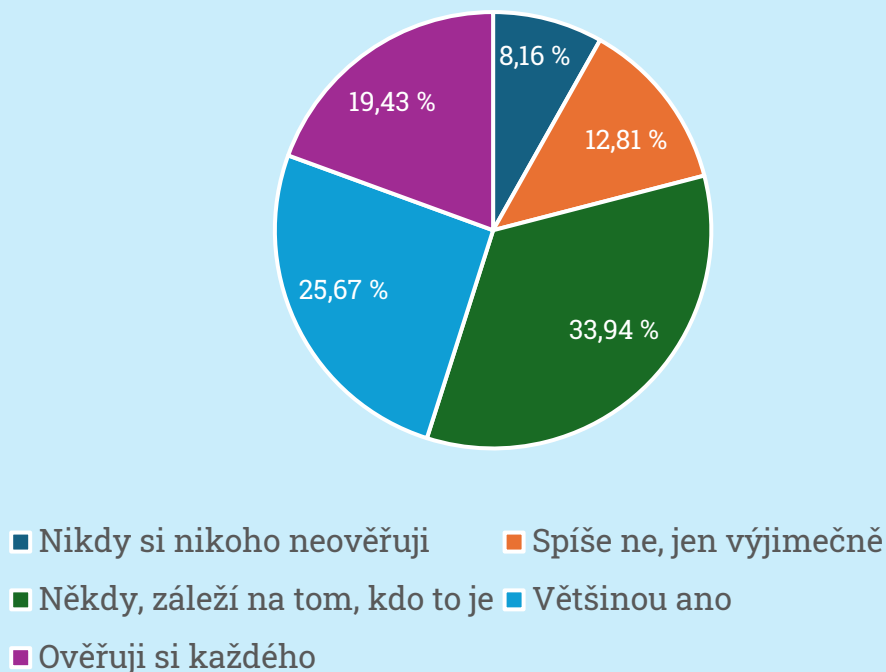
3 z 10

Sdílí veřejně své telefonní číslo.

4.3 Online seznamování

Online prostor je pro velké množství dětí prostorem, ve kterém aktivně komunikují s ostatními uživateli. Proto nás zajímalo, jak při seznamování postupují, zda si např. ověřují identitu internetových kamarádů a zda jsou ochotni setkat se s nimi i v reálném světě.

Přibližně **19 % žáků si vždy ověřuje identitu těch, kteří je žádají o přátelství**, třetina žáků pak uvedla, že někdy ano a někdy (záleží na tom, kdo o přátelství žádá), odpověď spíše ne pak uvedlo 12,8 % oslovených a 8,2 % nám sdělilo, že si nikoho neověřují.

N=42772

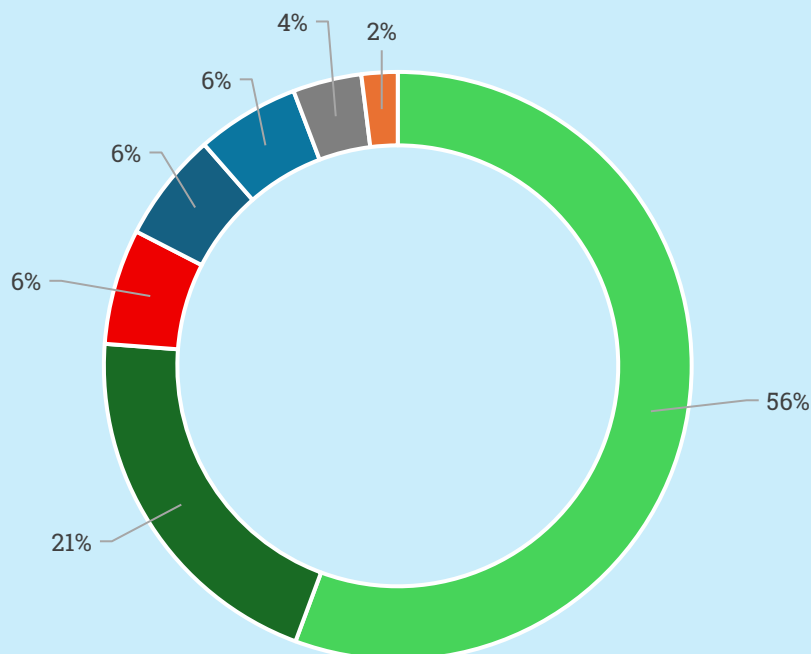
Graf 3. Ověřování identity internetových přátel žáky

Pokud by byli žáci osloveni internetovým kamarádem či kamarádkou o schůzku v reálném světě, **17,8 % by na schůzku šlo, 42,5 % by naopak na schůzku nešlo** a 39,7 % uvedlo, že neví a nedokáže odpovědět.

Důležitou informací také je, zda by děti o tom, že chtějí jít na schůzku s online kamarádem, řekli. Nadpoloviční většina odpověděla, že by se **svěřila rodičům (64,9 %) nebo kamarádovi (pod 18 let) (64,1 %)**. Co je

zajímavé, podle odpovědí žáků by se na učitele v této situaci obrátila pouze 2 % žáků. Možnost „nikomu“ zvolilo pouze 6,1 % dětí.

Samozřejmě nás zajímalo, kolik z našich respondentů skutečně na schůzku s internetovým kamarádem dorazilo. **66 % dětí uvedlo, že na schůzku s internetovým kamarádem nešla.** Zde je třeba připomenout, že na schůzku může dorazit skutečně vrstevník dítěte (a schůzka nemusí tedy být nebezpečná), ale také např. dospělá osoba, která byla maskována za falešnou identitou a která se může pokusit dítě zneužít. Zbývající část respondentů na schůzku šla, přičemž jejich zkušenosti s internetovými kamarády jsou různé (viz následující graf).

- Dítě, které odpovídalo profilu, se kterým jsem si psal/a.
- Dospělý člověk, který odpovídal profilu (např. starší kamarád, kterého jsem znal/a).
- Dospělý člověk, který profilu neodpovídal – vůbec jsem ho neznal/a.
- Kamarád/ka, který/á si ze mě dělal/a legraci nebo to byla „nachytávka/prank“.
- Někdo z rodiny (rodič, sourozenec, příbuzný), kterého jsem čekal/a.
- Dítě, které profilu neodpovíдалo – bylo to jiné dítě, než jsem čekal/a.
- Někdo jiný

N=14408

Graf 4. Kdo skutečně dorazil na schůzku v reálném světě?

Dále jsme zjišťovali, zdali internetový kamarád nebo někdo, koho respondent poznal online, po něm někdy chtěl některé potenciálně rizikové nebo nepříjemné věci. Z výsledků vyplývá, že převažující část dětí a dospívajících podobnou zkušenost neuvádí. Celkem **66,5 % respondentů** označilo odpověď **nic z toho**, tedy že je online kontakt o žádnou z nabízených věcí nikdy nepožádal.

Současně je ale vidět, že zkušenosti s rizikovými požadavky nejsou zanedbatelné. Nejčastěji respondenti uváděli, že byli požádáni o **zaslání fotografie, na které jsou oblečení**, což se týkalo **15 %** dotázaných. Poměrně časté bylo také přání, aby o kontaktu nebo komunikaci **nikomu neříkali** (**11,6 %**), a obdobně i žádost o **zaslání nahé fotografie**, kterou uvedlo **11,5 %** respondentů. V téměř desetině případů šlo o požadavek, aby se dítě či dospívající **ukázal/a na webkameře**, což uvedlo **9,3 %** dotázaných.

Další zkušenosti jsou o něco méně časté, přesto z hlediska bezpečnosti významné. Celkem **8,3 % respondentů** uvedlo, že po nich online známý chtěl, aby udělali něco, co jim bylo nepříjemné. **6,2 %** bylo vyzváno, aby přišli **někam o samotě**, a **5 %** respondentů mělo zkušenost s tím, že po nich někdo chtěl, aby si vzali telefon nebo počítač **někam do soukromí**. Přibližně **4,9 %** uvedlo požadavek, aby přes webkameru ukázali svůj pokoj nebo prostor, ve kterém se nacházejí, a **4,8 %** respondentů popsalo zkušenost, kdy je někdo **vydíral nebo nutil k něčemu, co nechtěli**.

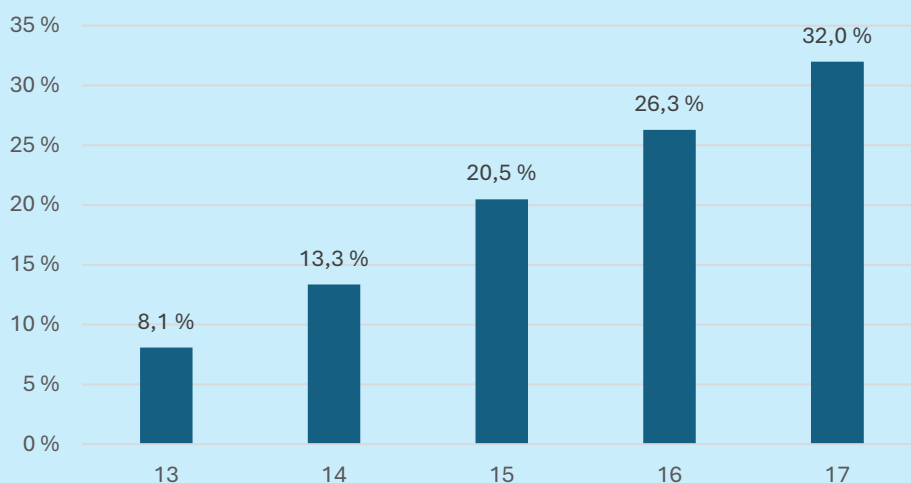
Méně časté, ale stále přítomné, byly i další formy nátlaku. O **zaslání dárku** bylo požádáno **3,4 %** respondentů.

4.4 Intimní komunikace dětí na internetu

Intimní komunikace dětí na internetu v podobě zasílání intimních textových zpráv, fotografií a videí představuje velmi rizikovou aktivitu, které může způsobit řadu rizikových situací. Toto jednání může vést k nechtěnému šíření intimního obsahu a dlouhodobému dopadu na reputaci dítěte, jeho mezilidské vztahy či budoucí profesní život. Takto získaný obsah může být zneužit k ponižování, vydírání či kyberšikaně, což často vyvolává pocity studu, ztráty důvěry a sociální izolace. Intimní komunikace rovněž usnadňuje manipulaci v podobě tzv. kybergroomingu, kdy dospělá osoba navazuje kontakt s cílem dítě postupně zneužít. Sdílení intimního materiálu nezletilých může mít navíc právní důsledky, kdy

takovýto materiál může být kvalifikován jako šíření dětské pornografie, a to i v případě, že dítě obsah vytvořilo dobrovolně. Tyto zkušenosti často vedou k psychickým obtížím, jako jsou úzkosti, deprese či narušení sebehodnocení a mohou negativně ovlivnit zdravý psychosexuální vývoj i schopnost navazovat bezpečné partnerské vztahy v budoucnu.

Největší riziko sextování představuje **zasílání intimních fotografií**. Z celkového počtu dětských respondentů odeslalo svou intimní fotografii celkem **18,8 % dětí**. Dynamiku sextování v podobě odesílání intimních fotografií demonstruje následující graf, kde je patrný postupný nárůst sextování s přibývajícím věkem respondentů.

N=42772

Graf 5. Sexting v podobě zasílání obnažených fotografií – dle věku

Velmi důležitá je i **motivace dětí k realizaci sextingu**. V následujícím grafu uvádíme jednotlivé motivy k realizaci sextingu dětských uživatelů internetu, kteří realizovali sexting v podobě zasílání intimních textových zpráv, fotografií a videí. Nejčastějším motivem byla **snaha udělat radost příteli nebo přítelkyni (15,4 %)**, **odpověď na podobnou zprávu (13,8 %)**, dále **flirtování (13,4 %)**, **hra nebo zábava (12,8 %)**. Procenta jsou vypočítána na základě všech odpovědí uživatelů, kteří napsali jinou odpověď, než že žádnou zprávu neposlali. Respondenti mohli zaznačit více odpovědí.

N=23846

Graf 6. Motivace dětí k realizaci sextingu¹

4.5 Online agrese

Mnoho dětí se v online prostředí také setkává s různými formami agrese – urážením, napadáním, zesměšňováním, ale také např. vyhrožováním i vydíráním. Proto nás zajímalo, s jakými formami agrese a jak často se děti setkávají. Zaměřili jsme se proto na výskyt online agrese v průběhu posledního roku.

Mezi nejčastější formy online agrese se podle našeho zjištění řadí především **slovní ubližování (nadávky, urážky), se kterým má negativní zkušenost více než polovina dětí (58,6 %)**. Významný podíl pak tvoří i **šíření ponižujících fotografií (34,4 %), vyhrožování (26 %), obtěžování prozváněním (24,2 %) a šíření ponižujících videí (18,1 %)**. Tyto projevy představují nejrozšířenější hrozby, které se objevují napříč věkovými skupinami a často se vyskytují opakovaně.

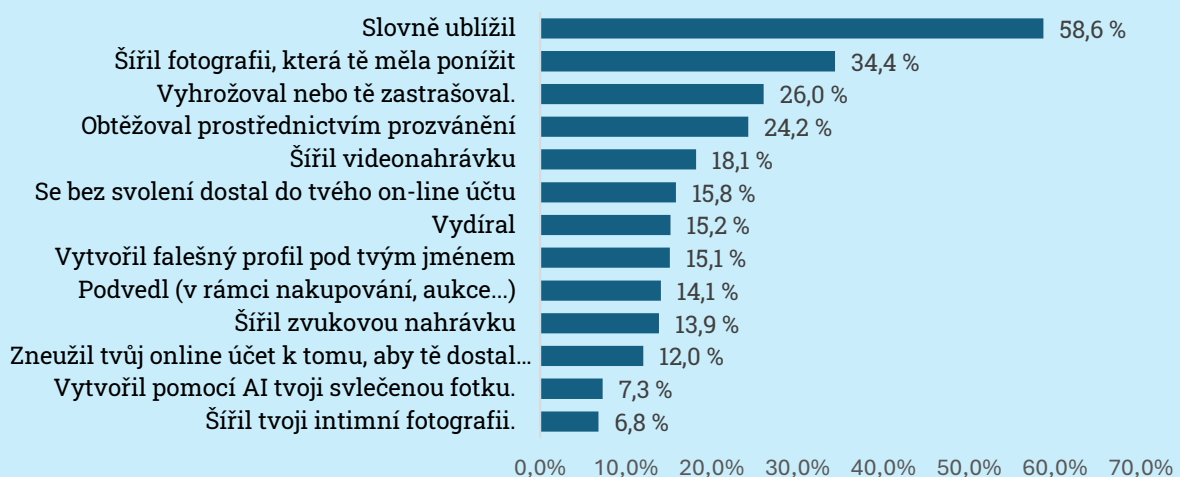
Nově se v šetřeních objevuje také **zneužití fotografie vygenerované pomocí umělé inteligence**. S touto zkušeností se již setkala **více než 7 % dětí**, což ukazuje na nástup nového typu rizika spojeného s technologickým rozvojem. Přestože tento jev zatím nedosahuje četnosti

¹Respondenti mohli zaškrtnout více odpovědí, z celkového počtu respondentů byli v tomto případě vyřazeni ti, kteří zaškrtnuli rozporuplné odpovědi.

tradičních forem agrese, jeho potenciální dopady mohou být velmi závažné.

V porovnání pohlaví jsou častějšími oběťmi dívky, ať už se jedná o slovní ubližování (rozdíl mezi pohlavími zhruba 7 %) tak i u šíření trapných fotografií či vyhrožování (rozdíl zhruba 4 %). Překvapivě ale v porovnání s dívkami chlapci častěji uvádějí, že jejich fotografii někdo „vysvlékl“ pomocí nástrojů umělé inteligence nebo šířil jejich intimní snímky (v obou případech okolo 9 %). U dívek se s vytvořením vysvlečené fotografie setkalo 6 % a se šířením intimní fotografie 5 %.

Zbývající problémy, jako je šíření intimních fotografií, vydírání, zneužití účtů, podvody nebo vytváření falešných profilů, se objevují u menší části respondentů. Přestože jejich četnost je nižší, jde o vysoce rizikové formy agrese, které mohou mít vážné důsledky pro psychiku i sociální fungování obětí, a proto vyžadují cílenou pozornost a prevenci.

N=50151

Graf 7. Které typy agrese české děti zažily v posledním roce

Co je zajímavé zjištění, **děti, kterým někdo vytvořil pomocí umělé inteligence AI jejich svlečenou fotografii, v 67,8 % také potvrdily, že zažily vydírání.** U chlapců dokonce toto číslo dosahovalo 73,2 %. To znamená, že nástroje umělé inteligence jsou zneužívány k vydírání dětských uživatelů internetových služeb.

Nejčastějším útočníkem byl **spolužák ze stejné třídy**, což uvedlo 40 % chlapců a 30 % dívek. To ukazuje, že k většině útoků dochází v blízkém

sociálním prostředí, tedy mezi vrstevníky, kteří se navzájem dobře znají a denně se setkávají. U dívek se navíc poměrně často objevuje agresor v podobě **bývalého kamaráda, kterého uvedla přibližně třetina dívek (33 %)**.

Významnou roli hrají také kontakty z online prostředí. Čtvrtina dívek (25 %) a pětina chlapců (20 %) uvedla, že **útočníkem byl člověk, kterého znají pouze z internetu**. To naznačuje, že riziko nepředstavují jen blízcí vrstevníci, ale i osoby bez osobního kontaktu, přičemž dívky jsou tomuto typu agrese vystaveny častěji.

Dospělí pachatelé se v odpovědích objevují méně často, nicméně nejde o zcela ojedinělé případy. Útok **neznámé dospělé osoby zažilo 12 % dívek a 10 % chlapců**, zatímco útok ze strany známého dospělého uvedla zhruba 4 % dívek a 5 % chlapců.

Specifickým rizikovým kontextem je také rozchod partnerského vztahu. **Agresi ze strany bývalého partnera či partnerky častěji uváděly dívky (15 %)**, zatímco u chlapců se tento typ zkušenosti objevil v 9 % případů.

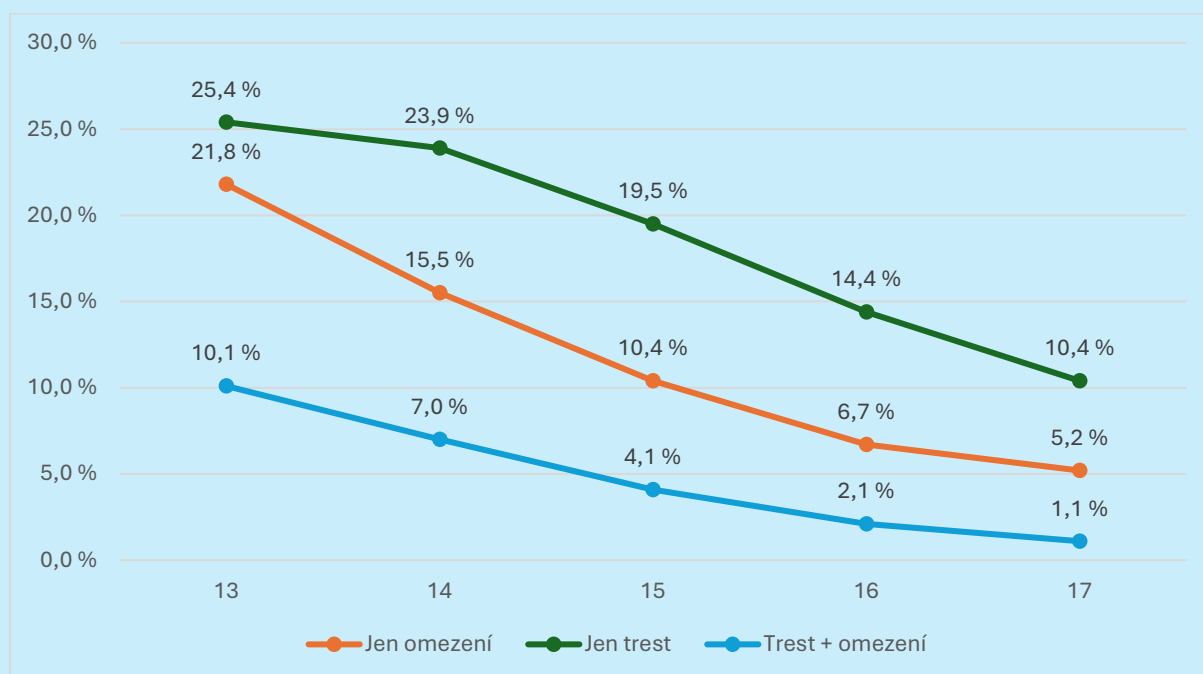
Z odpovědí respondentů, kteří uvedli, že se stali obětí online agrese (n = 21 500), vyplývá, že **více než polovina dětí (58 %) se s touto zkušeností nikomu nesvěřila**. Přibližně **čtvrtina dětí (26 %) uvedla, že se obrátila na rodiče**. Výrazně méně dětí vyhledalo institucionální pomoc – **shodně 7 % respondentů kontaktovalo policii nebo se svěřilo učitelům**. Odborné služby využilo jen malé množství dětí: 5 % respondentů uvedlo, že v souvislosti s online agresí kontaktovalo Linku bezpečí, a stejné procento řešilo situaci prostřednictvím online poradny.

4.6 Prevence rizikového chování v online prostředí

Prevenci rizikového chování lze realizovat jak v domácím, tak ve školním prostředí. Z tohoto důvodu jsme se žáků dotazovali, jaká preventivní pravidla mají nastavena v rodině. Konkrétně nás zajímalo, jakým způsobem rodiče regulují čas, který děti tráví používáním digitálních technologií, jako jsou mobilní telefony, počítače či sociální sítě. Při vyhodnocování jsme jednotlivé typy zařízení sloučili do jedné kategorie digitálních technologií a sledovali jsme, do jaké míry rodiče čas strávený jejich používáním omezují.

Bez jakéhokoli rodičovského omezení využívá digitální technologie 42,6 % třináctiletých respondentů. S rostoucím věkem podíl těchto dětí výrazně narůstá – u čtrnáctiletých činí 53,5 %, u patnáctiletých 66,1 %, u šestnáctiletých 76,7 % a u sedmnáctiletých již 83,3 %.

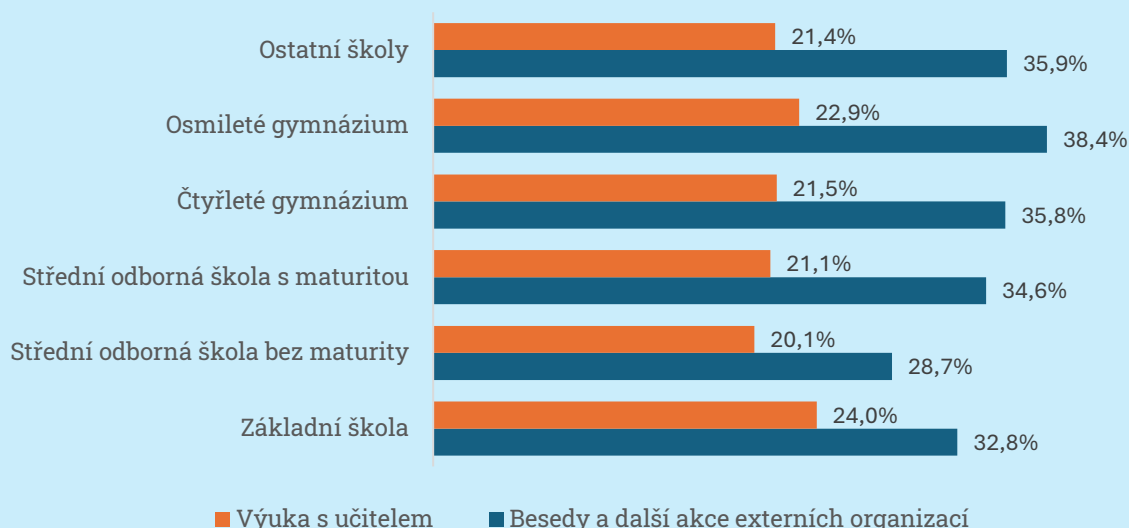
V grafu 8 dále rozlišujeme, zda jde o běžně nastavená pravidla omezující používání technologií, nebo o omezení, které nastává až v důsledku trestu. Z výsledků vyplývá, že omezení je často uplatňováno především jako reakce na nevhodné chování dítěte, tedy formou trestu.

N = 42772

Graf 8. Rozdíly v regulaci digitálních technologií rodiči u dětí různého věku

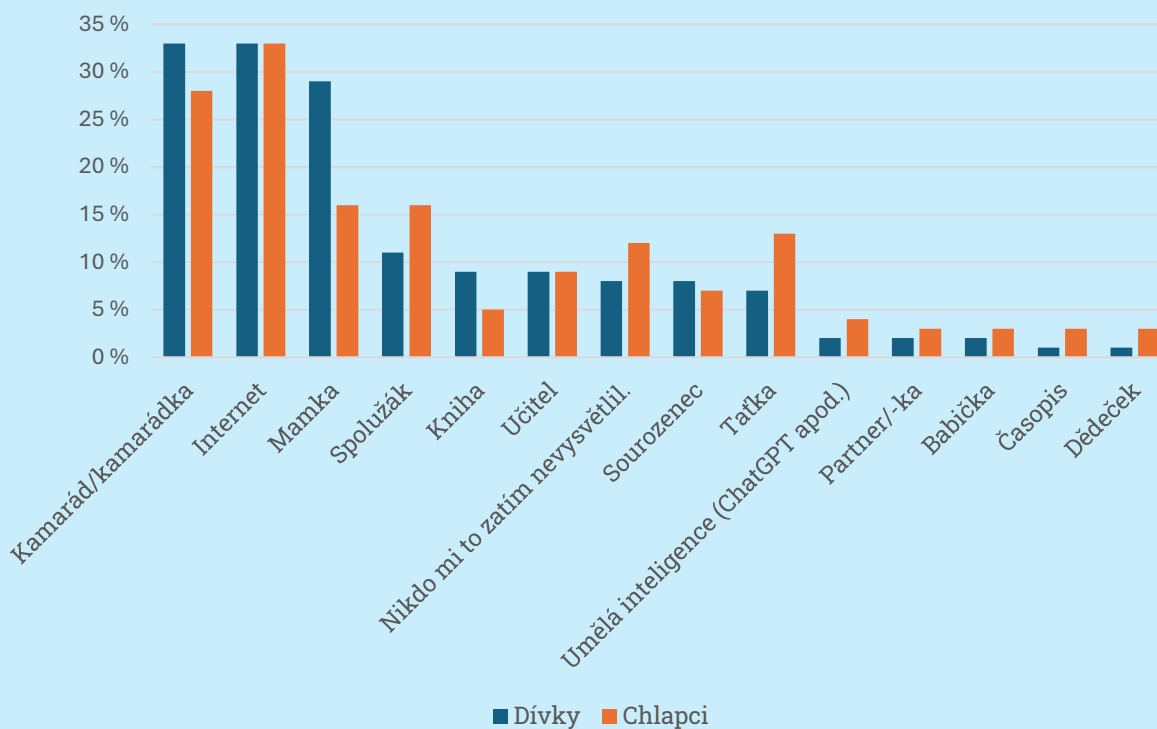
Prevence samozřejmě probíhá i ve školním prostředí, a to např. prostřednictvím různých typů preventivních akcí, besed, seminářů či přednášek. Nejčastěji probíhá pomocí **besed o rizicích internetu** zajištěných externími organizacemi, **kterých se zúčastnilo přes 62 % žáků z našeho souboru. 43 % také potvrdilo, že absolvovali výuku**, která by se rizikovým chování věnovala. V grafu níže také můžeme vidět, že nejméně se preventivní akce o rizicích na internetu vzdělávají žáci středních odborných škol bez maturity.

N=42772

Graf 9. Preventivní aktivity o rizicích na internetu – rozdělení podle škol

V našem výzkumu nás také zajímalo, kdo děti seznámit s vybranými citlivými tématy, ke kterým patří např. sex či pornografie. Nejčastějším zdrojem informací o sexualitě pro děti jsou internet a přátelé, což platí přibližně pro 30 % dětí obou pohlaví. U dívek je významným zdrojem také matka, která poskytuje informace zhruba 29 % dívek. U chlapců rodiče vysvětlují, co sex znamená, avšak v menší míře – matka u 16 % a otec u 13 % chlapců. Využití umělé inteligence v této oblasti je stále velmi omezené, protože ji aktuálně využívá jen asi 3 % dětí.

N=42772

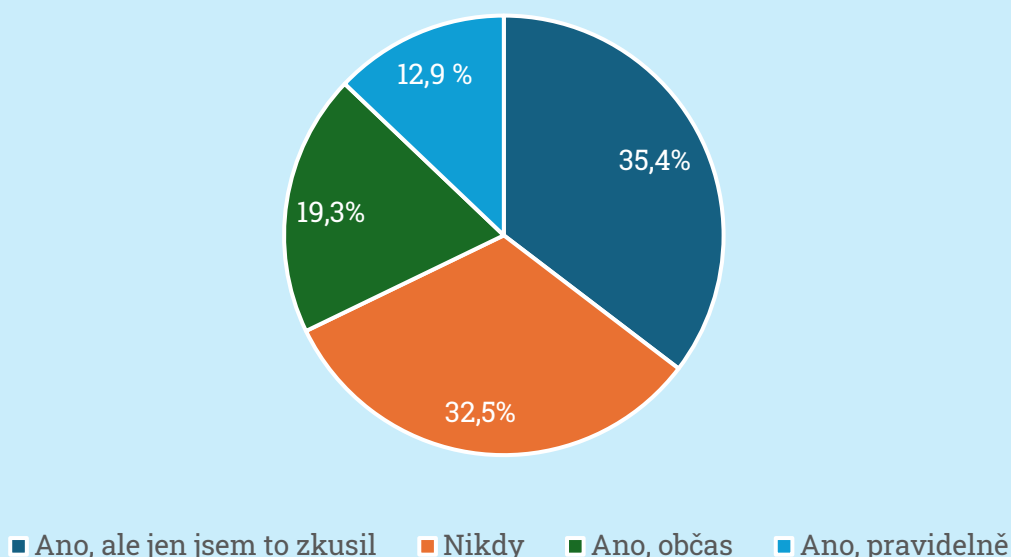
Graf 10. Zdroje informací o sexu – dívky vs. chlapci

V oblasti informací o pornografii roste význam vrstevníků (kamarádů, spolužáků) a internetu, zatímco podíl rodičů na této informovanosti výrazně klesá ve srovnání s předchozí otázkou. I v tomto případě je častěji matka tím, kdo téma vysvětluje – u dívek činí 10 %, u chlapců 7 %. Otec tuto problematiku objasnil pouze 3 % dívek a 7 % chlapcům.

4.7 Čeští žáci a používání AI chatbotů

V rámci našeho výzkumu jsme se zaměřili také na využívání umělé inteligence, konkrétně na zkušenosti žáků s AI chatboty.

Na otázku, zda si žáci povídají s AI chatbotem jako se svým kamarádem (např. Replika, My AI na Snapchatu, Character.AI, Eva AI, Anima, Blush apod.), uvedlo **35,4 % respondentů, že si chatbota vyzkoušeli, ale nadále s ním nekomunikují**. Třetina žáků (33,5 %) nikdy s chatbotem nekomunikovala. Zbývající část respondentů uvedla, že si s chatbotem povídají občas (19,3 %) nebo pravidelně (12,9 %).

N = 42772

Graf 11. Konverzace českých žáků s AI chatboty – chatbot jako kamarád

Z dat vyplývá, že s chatboty jako se svými kamarády si častěji povídají dívky než chlapci. Občasné nebo pravidelné rozhovory s chatboty uvedlo celkem 38 % dívek, přičemž 15 % z nich komunikuje s AI pravidelně. U chlapců je tento podíl nižší – s chatboty si občas nebo pravidelně povídá 26 %, z toho 11 % pravidelně. Z hlediska věku se ukazuje, že častější komunikace s chatboty je typická spíše pro mladší děti: u třináctiletých dosahuje podíl občasného či pravidelného používání 35 %, přičemž s rostoucím věkem má využívání chatbotů mírně klesající tendenci. U šestnáctiletých a sedmnáctiletých se tento podíl pohybuje přibližně okolo 30 %.

Zkušenosti dětí s komunikací s AI jsou přitom emočně různorodé. Téměř pětina dětí (19 %) uvedla, že se při komunikaci s AI cítila uvolněně a v bezpečí, zejména proto, že je AI nekritizovala ani nehodnotila. Pro 14 % dětí je snazší se svěřit umělé inteligenci než člověku a 12 % dětí uvedlo, že jim AI pomohla v situacích, kdy se cítily smutně nebo osaměle. Dalších 11 % dětí má pocit, že jim AI rozumí více než člověk. Na druhé straně 5 % dětí popsalo, že se po komunikaci s AI cítily spíše prázdňě a smutně. Tyto Relativní četnosti byly počítány ze souboru 37 989 dětí, které uvedly, že s umělou inteligencí nějakým způsobem komunikovaly.

4.8 Čeští žáci a eHealth

V rámci výzkumu jsme sledovali také využívání mobilních aplikací zaměřených na zdraví a životní styl (tzv. eHealth či mHealth). Zatímco eHealth představuje širší zastřešující koncept využívání informačních a komunikačních technologií ve zdravotnictví a v podpoře zdraví, mHealth se zaměřuje konkrétně na mobilní technologie a aplikace, které lidé používají ke sledování či zlepšování svého zdraví a životního stylu.

Na otázku, zda žáci používají mobilní aplikaci, která jim pomáhá **sledovat nebo zlepšovat zdraví** (např. pohyb, spánek, jídlo, náladu), uvedlo **24,8 % respondentů, že ji používají pravidelně**, 26,1 % občas či výjimečně. Více než třetina (34,3 %) odpověděla, že o těchto aplikacích slyšela, ale sama je nevyužívá.

Nejčastěji se využívají aplikace pro sledování **menstruačního cyklu** (14 % dívek), **pro zlepšení nálady a zvládnání emocí** či **pro rady ohledně lepšího spánku** (oboje 7 %).

Pokud žáci aplikace používají, nejčastěji uváděli různé obecné označení „Zdraví“, dále aplikaci Samsung Health či Kalorické tabulky. Odpovědi byly velmi různorodé a často se lišily podle konkrétních zvyklostí a pravopisných variant, což ukazuje na pestrost vnímání i využívání těchto technologií mezi žáky.

4.9 Opatření DSA a čeští žáci

V samostatné části našeho výzkumu jsme se věnovali tzv. opatření DSA (Digital Services Act). Opatření DSA (Digital Services Act) jsou pravidla Evropské unie platná od roku 2022, jejichž cílem je vytvořit bezpečnější a transparentnější online prostředí. Ukládají platformám povinnost rychle odstraňovat nelegální obsah, zajistit transparentnost reklam a algoritmů, zakazují manipulační techniky (tzv. dark patterns) a pro velmi velké online platformy, jako je Google nebo Meta, stanovují přísnější povinnosti včetně pravidelných auditů. Nedodržení DSA může také vést k vysokým pokutám.

Českých žáků jsme se proto ptali na otázky, které s DSA souvisejí, jako je znalost systémů nahlašování závadného obsahu, povědomí o fungování algoritmů sociálních sítí apod.

93,9 % respondentů uvedlo, že ví, jak nahlásit závadný obsah na internetu (např. obtěžování, násilný obsah apod.), 43,7 % dětí si tu už dokonce vyzkoušelo. Nutno poznamenat, že vědomí roste s věkem. Zatímco 86 % dětí ve věku 12 let a méně ví, jak nahlásit závadný obsah, u dětí ve věku 13 až 14 let to je 93 %, přičemž ve věkové skupině od 15 let přesahuje znalost 95 %. (B2)

Zároveň nás zajímalo, zda žáci vědí, jakým způsobem fungují algoritmy sociálních sítí a jak uživatelům zobrazují obsah (příspěvky, videa, zprávy, reklamu apod.). **92,6 % správně uvedlo, že podle toho, co na sociální síti sledují, co lajkují, komentují či vyhledávají.** Jen malé procento žáků (do cca 6 %) uvedlo, že obsah je náhodný či že se příspěvky řadí podle data apod. (B3)

Věkové a genderové rozdíly znalosti o algoritmech jsou minimální – 91 % dětí ve věku 13 let odpovědělo, že algoritmy ovlivňuje naše aktivita, u 17letých to je 95 %. Dívky tuto odpověď volily častěji, a to v 95 %, u chlapců to bylo 91 %.

Větších rozdílů dosahovaly žáci z hlediska typu školy – nejmenší procento žáků označilo první odpověď na středních odborných školách bez maturity – 90 %, a vedli si dokonce hůře než žáci základních škol (92,1 %). Naopak nejlépe si vedli žáci středních škol s maturitou (96,4 %) a gymnazisté (nad 97 % u čtyřletých i osmiletých gymnázií).

Samostatným tématem jsou také pravidla sociálních sítí či komunikačních nástrojů – v tomto kontextu nás především zajímalo, zda si žáci základních a středních skutečně pravidla čtou. Zde nám respondenti nejčastěji odpovídali, že si **pravidla „pouze rychle prolétli či přeskočili“ (47 %), případně je nikdy nečetli (22,6 %)**. 13,6 % žáků nám také odpovědělo, že se sice pokusili pravidla číst, ale moc jim nerozuměli. 16 % také uvedlo, že pravidla skutečně celá četli a rozuměli jim, toto sdělení je však vzhledem k rozsáhlosti pravidel různých sociálních sítí nutné brát s rezervou.

4.10 Další zjištění

Ve výzkumu jsme také sledovali, zda mají žáci povědomí o věkových limitech, které jsou spojeny např. se tvorbou a šířením vlastních intimních materiálů. Proto jsme žákům položili otázku, **zda si myslí, že je osobám mladším 18 let zákazem zakázáno pořizování vlastních intimních materiálů (fotografií, videí)**, na kterých jsou svlečeni nebo úplně nazí.

Téměř polovina žáků (47,1 %) správně odpověděla, že ano. 29,6 % pak chybně uvedlo, že ano, ale pouze osobám mladším 15 let (což je chybně, protože restrikce se vztahují na osoby do 18 let věku), 23,3 % je pak přesvědčeno, že ne a že tedy mohou tyto materiály tvořit.

5. CITACE

Jak je vidět z našich výzkumných zjištění, do rizikového chování dětí v online prostředí nám stále více zasahují nástroje umělé inteligence – **přes 7 % žáků v našem výzkumu potvrdilo, že někdo zneužil umělou inteligenci k tomu, aby vytvořil jejich vlastní svlečenou fotografii** (tzv. deep nude). Co je alarmující – přes 68 % z nich rovněž uvedlo, že se staly terčem vydírání, u chlapců dokonce toto číslo dosahovalo 73,57 %.

prof. Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.

Institut výzkumu a vzdělávání v oblasti
digitálních technologií a kyberbezpečnosti PdF UP

Náš výzkum jasně ukazuje, že dnešní děti jsou plnohodnotnými digitálními domorodci – od videí a sociálních sítí až po komunikaci s umělou inteligencí. **Třetina z nich už AI dokonce používá jako svého kamaráda.** Do budoucna je proto nezbytné zkoumat, jak takové vztahy formují dětský svět.

Mgr. Dominik Voráč, Ph.D.

Institut výzkumu a vzdělávání v oblasti
digitálních technologií a kyberbezpečnosti PdF UP

České děti tráví v digitálním prostředí podstatnou část svého každodenního života, což dokládají i poznatky z našeho nejnovějšího výzkumu. Online svět jim poskytuje prostor pro zábavu i vzdělávání, ale zároveň otevírá cestu k novým formám rizikového chování – od sextingu až po šíření dezinformací. Novým fenoménem je i využívání umělé inteligence, která dokáže být pro děti cenným pomocníkem, ale zároveň může představovat zdroj manipulace či zneužití. Zásadní výzvou do budoucna je proto hledání rovnováhy mezi využíváním technologií a ochranou jejich bezpečí i duševního zdraví.

doc. PhDr. René Szotkowski, Ph.D.

Institut výzkumu a vzdělávání v oblasti
digitálních technologií a kyberbezpečnosti PdF UP

6. O PRACOVÍŠTI

Institut pro výzkum a vzdělávání v oblasti digitálních technologií a kyberbezpečnosti Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci je moderní akademické a výzkumné centrum, které se soustředí na problematiku online bezpečnosti, mediální gramotnosti a využívání umělé inteligence v kontextu vzdělávání. Naším cílem je nejen analyzovat a popisovat rizika spojená s digitálním prostředím, ale také vytvářet praktická řešení, která pomáhají dětem, dospívajícím i dospělým bezpečně a odpovědně využívat moderní technologie.

Výzkumně se zabýváme širokým spektrem témat – od online agrese, kyberšikany, kybergroomingu, sextingu, sextortion, revenge porn až po online podvody či rizika spojená se sociálními sítěmi. Součástí našeho zájmu je i mediální gramotnost a zkoumání možností i rizik umělé inteligence ve vzdělávacím procesu. Sledujeme psychologické, sociální i technologické aspekty digitální komunikace a zaměřujeme se na ochranu zranitelných skupin, především dětí a mládeže.

Vedle výzkumu se věnujeme také vzdělávání přímo v terénu. Prostřednictvím národního projektu **E-Bezpečí** každoročně realizujeme stovky vzdělávacích akcí po celé České republice. Naši odborní lektoři působí přímo ve školách, institucích i komunitách a pracují s širokou škálou cílových skupin – od žáků základních a středních škol přes učitele, rodiče a policisty až po seniory a širokou veřejnost. Díky tomu propojujeme akademické poznatky s praxí a přispíváme k bezpečnějšímu a zodpovědnějšímu využívání digitálních technologií.

www.e-bezpeci.cz

7. VÝZKUMNÝ TÝM

prof. Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.
doc. PhDr. René Szotkowski, Ph.D.
Mgr. Dominik Voráč, Ph.D.
Mgr. Pavla Dobešová, Ph.D.
PhDr. Jana Kvintová, Ph.D.

Institut pro výzkum a vzdělávání v oblasti digitálních technologií
a kyberbezpečnosti
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Žižkovo náměstí 5, Olomouc
77900

www.institut.upol.cz

© 2025